

NOVINE

Pobožen, družbeni, pismeni list za vogrske Slovence.

PRIHAJA VSAKO NEDELO.

Štara Novin na leto je vsakoml na njegov naslov 8 K.
Škúpa 6 K.

Naročniki k Novinam brezplačno dobijo vsaki mesec
„Marijino List“ i na konci leta „Kalendar Šreca Jezušovoga.“

Štara udnega drebca je dóna 10 flerov.

VREDNIK:

KLEKL JOZEF

pleb. v Dolencih, NAGYDOLÁNY, Vasmegeye.

K tomu se mora pošlati naročnina i vsi doplet, ne
pa v tiskarno ali v Crenšovoc.

Lastnik i izdajatelj Novin i Marijinoga
Lista je Klekl Jožef vp. pleb. v Crenšovcih, Cserföld, Zalamegye.

Nedela XXII. po Risalih.

*Vučitel, znamo, ka si pravičen i
pot božjo po pravici včis i ne maš
pazke na nikoga. Mataj 22.*

Kristuš je učitel. Sam je vadiuvo. Pravo je apoštolom: Vi mene zovete za Vučitelu i Gospoda, dobro pravite, ar sam za istino. Kristuš je včio. Meo je oblast. Sv. Marko piše: Jezuš je po sobotah šo vu šinagoge i je včio i so se čüdivali nad njegovim navukom, ar je včio tak, kak ki oblast ma i ne tak, kak pisacke. Kristuš vči cd zuctraj. Pri sv. Mataji se čte: Ne dajte se zvati za vučitele, ar je edini vas vučitel Kristuš. To je, on samo da pamet.

Kristuš nas vči na pokoro. Pri sv. Mataji se čte: Idite prek voskih vrat: ar šürke vrata, šürka cesta pela na skvarjenje i jih je dosta, ki po njoj hodijo. Kak voska so vrata i cesta, štera pela na življenje. Kristuš nas vči na modrost. Naše dela se mala i voska vidijo, kda je začnemo, sledi v pamet jemlemo, kak so velika i široke zrasla. Kristuš nas vči na boganje. Po kaži mi pot tvojih pravic i zapovedi. Na sledaje Kristuš nas vči na pot lübeznosti. Novo zapoved vam dam, je pravo, da eden ovoga lübite, kak sam jas vas lübo. Vu tom bodo vas poznali, da ste moji vučenicke, či bodete meli lübezen eden do drugoga. Apoštol piše: Ešče vekšo pot vam pokažem. Či mo gučo po človečem i angelskom jeziki, nego lübeznosti ne mo meo, takši sam, kak železo, štero rogače.

Kristuš ne prebera med lüdmi. Sv. Peter je pravo: Bog ne gleda na peršono, nego vu vsakom narodi, ki se boji Boga i pravico čini, je prijeten pred njim. Sv. Pavel piše: Ne prebera Bog. Ki so proti pravdi pregrehšili, po pravdi bodejo osojeni. Ar ne oni, ki pravdo posluššajo, se zve-

ličajo. V drugom mestu piše: Zuate, da vsaki, ka je dobraga včino, dobi od Boga, naj bo te že sloboden ali sluga, ar pri Bogi ne ga odebiranje peršon.

Bojna.

5. okt. Premirje i mir smo ponüdili ententi. Te stopaj ne smemo tak gledati, je dobilo časopisje poročilo, liki bi naš vojaški položaj to želo, nego to je i nadalje dokaz naše mirovne politike, štero smo dec. leta 1916 začnoli. — Rusija je törskoj vladi noto poslala, vu šteroj izjavi, da vu Bresti Litovskem sklenjeno rusko-törsko mirovno pogodbo za nevalano vzeme. — Novi nemški kancler princ Maks Badenski je govor meo pred nemškimi poslancami. Izjavo je, da ščejo nazaj postaviti Belgijsko. Do zdaj sklenjene mirovne pogodbe ne morejo na poti biti novoj mirovnoj pogodbi. Žele, da se v Litvaniji i na Poljskom odeberejo zastopniki ljudstva. Na dale je pravo, da pošteni i pravičen mir šče za celi človeči rod. Vüpa se, da mirovno ponüdbu ententa sprejme, nego či sovraznik i na dale nas šče potreti i poničati, ljudstvo de melo telko moči, da domovino obrani. — Angluški listi pišejo: Demobilizacija bolgarske armade ino izročitev železnice, cest ino ozemlja ententi bo saveđa želelo precü časa. Najmenje dva meseca bo trajalo, preden bo mogla ententa napraviti novo fronto ob Donavi i celo takrat bodo osrednje velesile v tistom položaji, kak so bile tekom prvih 14 mesecev bojne. Narodi ententa bi mogli zajo pomisliti, da nikak ešče ne ide za odločitev. — Hercegovski franciškanu so poslali na casara spomenico, vu šteroj prosijo zdrüžitev vseh Slovincov, Hrvatov ino Srbov v samostojno državo. Spomenico je podpisov i imeni herce-

govskih franciškanov provincijal o. Da vid Nevistič.

Bivši bolgarski kral se odseli na Nemško v Koburg. Višji poveljnik nemške armade v Palestini s celim svojim štabom te odpotüvo v Berlin. Angluški državni tajnik znotrašnjih del je govor meo, med drugimi pravo: Nemčija od mira guči. Nego ne guči od takšega mira, šteroga bi mi čakali. . . Ka so nemci včino, to ne moremo pozabiti. Prve kak bi Nemčiji odpüstiti, moremo pravičai biti proti našemu ljudstvu. Bi pravično bilo, da bi Nemčija, štera je naše ladje vtopila, po bojni največ ladj mela? Bi pravično bilo, da bi njena industrija (mestrija) i verstvo nikaj ne trpelo, da je industrijo i verstvo Belgijsko i Francuško na nikoj djala. Nemčija more izjaviti, da je bojna ne samo peklenko delo, nego ne plača se. Nemčija more prve požalüvati, ka je včini, kak pa bi se ž njov spravali. »Daily Mail« piše: Nemci morejo odstaviti Elzac Lotringo, austrijske taljane, srbsko i Belgijsko. Nazaj morejo dati vkradjeno blago, plačati morejo kvar, vö morejo dati casara, generale Bülov i Böhm, da do sod nad njimi držali. Či Nemčija, monarhija i Törčija prek da orožje, kak Bolgarija i sprazni zasedeno zemljo, teda je lahko guč od mira. — Naše čete spraznijo Poljsko — Pisali smo, da so naši mir ponüdili poleg 14 točk Wilsonovih. Glejmo zdaj že, ka žele Wilson. 1. točka: Vse mirovne pogodbe morejo biti javne. 2. točka: Popolna prostost ladj na morji v miri i vu bojni. 3. točka: Naj se nastavi enotnost gospodarskih razmer med vsemi narodi. 4. točka: Oboroževanje narodov se zniža na najnižjo mero. 5. točka je od kolonij. 6. točka žele, naj se izprazni rusko ozemlje. 7. točka: Belgija se more izprazniti i obnoviti. 8.

točka: Celo francuško ozemlje se more osloboditi i zasedeni deli se morejo obnoviti. 9. točka: Naj se napravi meja s Italijov z znanimi narodnimi linijami. 10. točka: Narodom Austrije — Vogrske naj se zagotovi prilika autonomnega razvoja. 11. točka: Rumunija, Srbija, Črnagora naj se izpraznijo i naj so obnovijo zasedena ozemlja. Srbiji naj se dovoli sloboden i varen dohod k morji. 12. točka: Narodom, ki so zdaj pod tórskim gospodstvom, se more zavarovati življenje i se njim more zagotoviti nemotena prilika, da se autonomno razvijajo. 13. točka: Naj se nastavi neodvisna poljska država, štera more obsegati ozemlja, v katerih prebiva polsko prebivalstvo i more dobiti sloboden prihod k morji. 14. točka: Zveza narodov se more nastaviti. Posebne pogodbe naj skrbijo za medsebojne garancije politične neodvisnosti. Naj se nastavi razsodišče, pred šterega se morejo predložiti vse nastala narodna nasprotstva.

8. okt. Na mirovno pomüdbo je Nemčiji prišlo odgovor od Združenih držav. Odgovor pravi, da vlada Združenih držav te čas ne more preporučati premirje, dokeč so naše čete na zemlji držav ententa. Svojo dobro nakanenje bi centralne države s tem pokazale, da bi svoje čete nazaj potegnole z zasedene zemlje. — Iz Berlina se piše, da je ne mogoče fronto odstaviti i postojanke sprazniti prvle, kak se sklene premirje. — Na zahodnom bojišči francozi i anglušči, napadajo, nemci se omikajo.

10. okt. Žvün onih vlovlenih, štere so čete ententa vlovile, se je 65 jezera bolgarov podalo. Finsko si je za krala odebralo hesenskoga princa krala.

11. okt. Iz merodajnih krogov se glasi, da tórška vlada v Berlinu i na Dunaji izjavila, da tórki ščejo mir sklenoti. Naši so oprosili tórsko vlado, naj svojo mirovno pomüdbo odlašá tak dolgo, dokeč naša mirovna pomüdba se koma prevrže.

12. okt. Nemška vlada z našov vladov vred je pripravna zasedeno zemljo sprazniti. Nemški kancler je izjavo, da guči v imeni nemške vlade i ljudstva. Potem lahko pravimo, da se naskori začnejo mirovna pogajanja.

Dom i svet. — Glási.

Mro je Peter (Petek) Horvat, svinjski tržec z Malih Dolenc 10. sept. Pokopani je 13. sept. Poznani je bio po našem celom slovenskom kraji. Pokoj večni njemi daruj Gospodne.

Vmrli so v Ljubljani frančiškan Stanislav Škrabec zlatomešnik v 74. leti svoje starosti. Pokojni so bili goreči duhovnik, veren profesor, jezikoslovec s svetovnim glasom i duga leta urednik glasnika tretjerednikov »Cvetja.« Naše slovensko narečje prek Müre jih je jako vsikdar zanimalo i ne v ednom slučaju je bilo podlaga za njihove trditve v književnoj slovensčini. V goreče molitve zročimo blago dušo pokojnoga vsem narcčnikom, posebno pa tretjerednikom.

Cemerje dolinskih tolvajev. Naši dolinski tolvaje so se jako razsiddli na goske. Prle so kúr ne mogli trpeti pa ledra — ešče z kočij so ga d. l. zrezali. zdaj so pa opet na goske dobili pik i den za duevom je z sveta spravljaajo. Ali celo so zato ne nevoščeni gospodari nekaj tudi nehajo: Črensovcih v nekom mestu, odket so lani svinjsko meso odnesli, so to noč, gda te vrstice pišemo, gosko odnesli ali brez glave. Glavo so njoj odsekali i gospodari povrgli za poštenje, ka se je nej prebudo, gda so njemi gosko lovili.

Nesreča. Raduha Janča, osemnajsetlet staroga domobranca 20 dpp. z Adranec je na Tírolskom gora zaspala. Naznano je pajdaš Peršič Štefan od Sv. Martina.

Samo z dovoljenjem je slobodno kupiti brave. Svinjo od 20 kg žmetnešo samo z dovoljenjem slobodno kupiti. Dovoljenje po vesnicah do 2 falata veško poglavarstvo da, više okrajni glavar (főszolgabíró.) Svinje, štere više ostanejo od domačega nūca i za plemen, bodo rekvirirane, či so od 20 kg žmetneše.

Benzin se je vužgo v kuponi. 6. ga oktobra so se dekile domo pelale iz avstrijskoga Wöllersdorfa za živež. Eden tržec je njim dao z benzinom zmešani petrol, da bi za njega živež pripeljale. Pod gvautom na telo so si privezale petrole i tak so nesle na železnico, tam so pa pod klop djale. Po poti so se glaši sprevergli, ništerni se spotro. Janka edne dekile se je namočila pa je pravila: Vužgite spico, vse sam mokra. Eden mladi človek je vužgo. Vu tistoj minuti je benzin razpokno. Petrol, ka je po srteli bio, se je vužgo, vužgo se je i gvant potnikov. Goreče ludi je eden vojak, ki je pri dveh stao, vólučo, sledi so že sami vóskakali. Sreča je bila, da je breg bio i vlak je po mali šo. 43. pazitel je vido, da kola gorijo, je dao glas bižanjomi paziteli, naj vlak stavi. Nesrečne so v Sombotel pripeljali. Naj bolje je zgorela Novak Petronela, 17 let stara. Mrla je.

Dosta tolvajije se godi na vse kraje. Kradnejo kokoši, roje. Eden se od ovoga boji. Na našem gorickom okoli Monoštra so zelje prvi teden oktobra vse deli zosekali. Čudno je, da tovaji, štere celi svet pozna, najbolje kričijo, da njim, prej, vse ta nesejo.

Državni uradniki — težaki. „Grazer Volksblatt“ poroča: Žalostno je vendar, toda dejstvo je, da delajo vpočkjeni državni uradniki pri kmeti kot težaki ino dobivajo hrano ino 1 krono dnine (plače na den).

Draga poščenica. V Sombotelu so na sled prišli trem železničarom, ki so vu Wiener-Neustadt pšenico švercali, eden meterski cent za jezero kron. Šo lahko šampanjér pili. To je nje ravno ovadilo.

V Dolence na pošto je imenūvana Dietrich Jcža. Dozdajšnja poščenica Singer Annuška ne mogla zadobiti za volo malih let. Občinstvo jako zadovoljno ž njov bilo.

Vdobljeno je od vojaka Prša Fer. 10 k, od g. feldkurata N. N. 50 k.

Pozor vojaki! Mariborska škofija (púšpekija) je izdala vilo dobro knjižico z napisom: Nedeljski in prazniški evangelji z razlago in opomini? V tiskarni sv. Cirila v Mariboru stane 50 fil. Kateri vojak pa prosi za njo pri škofijski pisarni v Mariberu, jo dobi zaman. Vredništvo Novin je dobilo z dobrote g. dr. M. Slaviča 20 falatov. Ki so vredništvo za molitveno knigo prosili, naj ponovijo prošaje, te 20 falatov razdelimo med vojake.

V imeni Bl. D. Marije prosim bogatce, naj pošiejo nej meni ali komi drugomi na hasek, nego jedino njenomi Listi steri se. zdaj štampa, malo vekšo podporo. Več jezer keron je stroškov. Vsi dohodki na Novine idó. Marija 1. tiste prosi štere je blagoslovila z zemelskimi dari. Ne odvržite njene prošnje dragi bogatini! Črensovci, Cserföld, Zalam. Klakl Jožef vp. pl.

Pošta. Feldkurat. Pišete mi, da se naši slovinci po špitalah za vogre dajo pisati, da ste ni ednoga ešče ne naišli, da bi se za slovenca vadlivo. Žalostno je, krivi so ne oni, krivi smo mi, ki smo tak kesno začnoli dramiti našo ľudstvo. Hvala na bogatom dari. — Bence Števana 83. pp. rudeč križ i na dale išče. — Dervarič Jožef 106. pp. je premino (eltünt) 15. junija. — Juck Janoš je 11. aug. 1917. od svoje čete premino. — Anton Maček je 5. okt. leta 1916. od svoje čete premino.

Deca v bojni

Spisao: Gorski.

Eden čas nam posilajo mati pejeze, ali na ednok vse vóstane, ne sam mela zkoj maloga grofa držati, záto sam prisla domo v Grádec, gde francoski jezik vcim i tak bránim mojega maloga vučenika ki je prvle meni krüh i stalis dao...

Gda se je z Russijom mér skleno sam pisala oči i materi etoga maloga. Dugo sam nikaj ne dobila odgovora. Na slednje nam pise pópa (plevanos) ka oča jo spadno na bojišči, matero so puntarje morili, grad gori vužgali, imanje roztálali, tak ka zdaj to siromaško dejte nikoga i nikaj nema ne sveti... Eden mali mantrnik bojne.

Da le.